

Nr 20.

Ankom till Riksdagens kansli den 6 april 1911 kl. 12 m.

Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af §§ 6 och 17 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862.

Till konstitutionsutskottets handläggning hafva båda kamrarna hänvisat en af Kungl. Maj:t till Riksdagen aflåten proposition, nr 131, däri Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

angående ändrad lydelse af §§ 6 och 17 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862.

Häri genom förordnas, att §§ 6 och 17 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 6.

Mom. 1. Kallelse till valförrättningen utfärdas af magistraten samt kungöres för hvarje valkrets minst åtta dagar förut genom offentligt anslag å rådhuset, pålysning från predikstolarna i de församlingar, som till valkretsen höra, samt kallelsens införande i den tidning, hvaruti öfverståthållarämbetets kungörelser vanligen intagas.

Mom. 2. Valet af stadsfullmäktige verkställs af de valberättigade inför magistraten i mars månad hvart annat år å dagar, hvilka magistraten särskildt för hvarje valkrets utsätter, samt enligt ordning i öfrigt, som magistraten äger bestämma.

En hvar valberättigad anses tillhöra den valkrets, där han är mantalsskrifven, och må ej inom annan valkrets rösträtt utöfva.

Medlem af kommunen, som icke är inom densamma mantalsskrifven, tillhör den valkrets, inom hvilken han äger fast egendom eller är för inkomst af kapital eller arbete till allmän beivllning uppförd. Äger han inom flera valkretsar fast egendom, eller är han inom flera valkretsar skyldig att erlægga beivllning för sådan inkomst, må vid mantalsskrifningen af honom själf bestämmas, hvilken ibland dessa han för sin person önskar tillhöra.

Valbarhet är ej inskränkt inom valkrets.

Orduingen för valkretsarnas sammankallande ombytes dem emellan så, att hvarje valkrets får i sin tur börja valet.

§ 17.

Stadsfullmäktig väljes för fyra år. Hvert annat år utses hälften af hela antalet fullmäktige; och skall inom hvarje valkrets utses hälften af det för kretsen bestämda antalet eller, om detta icke är jämnt, ena gången det antal, som är närmast högre än hälften, och andra gången det, som är närmast lägre än hälften, efter hvad magistraten härom bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1913; och skola de stadsfullmäktige, som utses år 1912, väljas för tre år och de, som utses år 1913, för fyra år.

Till stöd för detta förslag har föredragande departementschefen i det till propositionen fogade utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 10 mars 1911 anfört följande:

»Enligt § 17 i förordningen den 23 maj 1862 om kommunalstyrelse i Stockholm väljes stadsfullmäktig för två år, och, då hvarje år utses hälften af hela antalet fullmäktige, förekomma årligen stadsfullmäktigval. I öfriga städer, som hafva stadsfullmäktige, samt vid landstingsmannaval gälla däremot valen för fyra år och företagas endast hvert annat år.

Med anledning af en hos Stockholms stadsfullmäktige väckt motion i ämnet hafva nu stadsfullmäktige i Stockholm vid sammanträde den 5 december 1910 beslutit hos Eders Kungl. Maj:t göra framställning om åtgärder till häfvande af den olikhet, som uti förevarande hänseende förefinnes mellan hufvudstaden, å ena, samt öfriga städer i riket och landstingen, å andra sidan.

Till stöd för framställningen anföres i den underdåniga skrifvelsen i ämnet, att stadsfullmäktige ej kunna finna något giltigt skäl föreligga för ifrågavarande för Stockholm gällande afvikande anordning samt att ej heller i det kommittébetänkande, som ligger till grund för Stockholms kommunalförordning och hvilket utarbetats på grundvalen af det tidigare uppgjorda förslaget till allmän förordning om kommunalstyrelse i stad, finnes angifven någon grund, hvarför tiden för stadsfullmäktiguppdraget i Stockholm satts kortare än tiden för enahanda uppdrag i andra städer.

Med det nya valsätt, som nu mera blifvit infördt, få, enligt hvad stadsfullmäktige framhålla, de olika valmansgrupperna sin motsvarande representation inom stadsfullmäktige, och det synes stadsfullmäktige knappast antagligt, att en förskjutning inom valmanskåren skulle kunna äga rum så snart, att därför skulle påkallas val oftare än hvar annat år. Lika litet kunna enligt stadsfullmäktiges mening hädanefter, då vid valen suppleanter skola utses för de valda, årliga val motiveras med behovet att fylla luckor efter stadsfullmäktige, hvilka afgå före tjänstgöringstidens utgång.

En nyvald stadsfullmäktig, som icke tidigare sysslat med kommunala frågor, torde, anföres vidare, i regel väl behöfva en period af fyra år för att hinna sätta sig in i de mångskiftande ärenden, han har att behandla, och därjämte kunna som stadsfullmäktig vara af nytta för kommunen.

Men äfven från väljarnas synpunkt anse stadsfullmäktige en förändring vara af behovet. Man får sålunda, mena stadsfullmäktige, icke genom tätare val, än som är nödvändigt, trötta medborgarnas intresse för att uppfylla sina plikter som valmän. Då det dessutom ligger i det nya systemets natur, att grupper och partier bildas, hvilka fordra organisation och ledning, medför, påpekas vidare i skrifvelsen, hvarje val för dem, som syssla med denna ledning, en stor uppoffring af tid och arbete, och organisationen med hvad därtill kommer orsakar rätt afsevärda kostnader. Äfven för kommunen torde, enligt hvad stadsfullmäktige framhålla, kostnaden för ett stadsfullmäktigval numera ställa sig väsentligt högre än tidigare, och erfarenheten kan dessutom anses

hafva visat, att valen i någon mån inverka förryckande på det kommunala arbetet. Detsamma torde enligt stadsfullmäktiges mening väl ock vara fallet med deras arbete, hvilka hafva att verkställa valförretningen.

Ur alla dessa synpunkter hafva stadsfullmäktige ansett önskvärdt, att en sådan förändring kunde komma till stånd, att tiden för stadsfullmäktiguppdraget i Stockholm blefve fyra år.

Af den ifrågasatta förändringen skulle blifva en följd, att valen till stadsfullmäktiges beredningsutskott, hvilka enligt § 34 af hufvudstadens kommunalförordning gälla för så lång tid, som den valde på grund af sitt dåvarande uppdrag är stadsfullmäktig, också komme att i vissa fall gälla för en period af ända till fyra år. Häremot har visserligen hos stadsfullmäktige erinrats, att en så lång tjänstgöringstid icke skulle vara lämplig eller erforderlig, men hafva stadsfullmäktige icke ansett sig för närvarande böra göra någon framställning om ändring uti bestämmelserna i detta ämne.

På grund af hvad sålunda anförts, hafva stadsfullmäktige, under framhållande tillika att vid genomförande af en sådan förändring som den här ifrågasatta någon särskild bestämmelse till förmedlande af öfvergången till de längre valperioderna kan vara af behovet påkallad, anhållit, det täcktes Eders Kungl. Maj:t låta utarbета och till Riksdagens antagande framlägga förslag till sådan ändring i nådiga förordningen den 23 maj 1862 om kommunalstyrelse i Stockholm, att stadsfullmäktig utses för en tid af fyra år och att halfva antalet stadsfullmäktige afgår hvart annat år.

Öfverståthållarämbetet, som med underdånig skrifvelse den 28 december 1910 öfverlämnat stadsfullmäktiges framställning, har tillstyrkt bifall till densamma.

Den kommitté, som år 1859 afgaf förslag till kommunalförordningar, upptog i en förordning om kommunalstyrelse i stad gemensamma bestämmelser för hufvudstaden och öfriga städer. I detta förslag var tjänstgöringstiden för stadsfullmäktig bestämd till fyra år. Öfver förslaget infordrades yttranden från, bland andra, magistraten och borgerskapets äldste i Stockholm, hvilka tillsatte en kommitté för att afgifva förslag till yttrande. Denna kommitté fann emellertid det remitterade förslaget till ordnande af kommunalstyrelse i städerna i flera väsentliga delar mindre lämpligt för Stockholm och uppgjorde därför ett förslag till särskild förordning om kommunalstyrelse i Stockholm. I detta förslag upptogs stadsfullmäktigs tjänstgöringstid till två år, utan att några särskilda skäl för denna afvikelse från det ursprungliga förslaget angäfvos.

År 1862 utfärdades som bekant särskild kommunalförordning för Stockholm och särskild för öfriga städer i riket. I förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm intogs den från stadens sida föreslagna bestämmelsen om tvåårig tjänstgöringstid för stadsfullmäktig, medan i kommunalförordningen för rikets öfriga städer bibehölls det första förslaget tidsbestämmelse af fyra år. Anledningen till skiljaktigheten i bestämmelserna synes således vara föranledd endast af ett från Stockholms stads sida uttryckt önskemål. Då nu hufvudstadens kommunalrepresentation på, såsom det vill synas, goda grunder finner bibehållandet af denna skiljaktighet icke längre önskvärd, anser jag mig böra tillstyrka en lagändring i den riktning stadsfullmäktige åsyfta. Sådan ändring torde böra omfatta ej blott förenämnda § 17 utan äfven de bestämmelser i § 6 af ifrågavarande förordning, hvilka förutsätta, att stadsfullmäktigval verkställas hvarje år. Val för fyra år lär för första gången böra ske år 1913, och torde för förmedlande af öfvergången till den längre valperioden, de stadsfullmäktige, som skola utses år 1912, böra väljas för tre år.»

Utskottet har vid granskning af förevarande lagförslag icke funnit anledning att däremot framställa någon anmärkning. Utskottet får alltså hemställa,

Utskottets
yttrande.

att ifrågavarande proposition måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 6 april 1911.

På utskottets vägnar:

ERNST TRYGGER.

Det skulle här antecknas, att herrar *Nyström* och *Nilsson* från Malmö icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.